

Popa Tanda de Ioan Slavici - comentariu literar

Scriitor transilvanean din a doua jumatate a sec. XIX. lea. Ion Slavici a fost una dintre personalitatile proeminente ale scrisului romanesc intrat in randul marilor clasici ai literaturii noastre. Ziarist, autor de basme si povesti, Slavici s-a impus mai ales ca nuvelist. Cele sase volume de nuvele oglindesc in mod realist din viata sociala (vechi randuieli din lumea satului, obiceiuri, datini, credinte, atitudini, prejudecati si superstitii ale oamenilor simpli).

Nuvela este o opera epica culta in proza, mai intinsa decat schita, cu un singur fir narativ, cu o actiune mai complicata decat a schitei la care participa mai multe personaje, accentul cazand pe caracterul acestora nu pe actiune.

Fiind o opera epica, modul de expunere predominant este naratiunea prin intermediul careia autorul relateaza un sir de intamplari. Intamplarile narate si personaje care participa la actiunea constituie subiectul nuvelei structurat in cele cinci momente: expozitia, intriga, desfasurarea actiunii, punctul culminant, deznodamantul.

Expozitia este momentul care fixeaza coordonantele principale ale actiunii (locul, timpul si unele personaje).

Actiunea din aceasta nuvela se desfasoara mai intai in satul Butucani, loc de origine al parintelui Trandafir, iar apoi in satul Saraceni. Parintele Trandafir este fiul dascalului Pintilie, "cantaret vestit", din Butucani, "bun sat si mare", cu "oameni cu stare si cu socoteala". Autorul face o sumara prezentare a personajului principal: "este om bun, a invata multa carte si canta mai frumos decat chiar si raposatul tatal sau"; "vorbea drept si cumpanit ca si cum ar citi din carte. "Totodata era un om gospodar , priceput si strangator: strange drege si culege, casa aiba pentru sine si pentru altii". Singurul defect al preotului este felul prea direct, prea deschis de a le spune oamenilor pararea despre ei, lucru care ii supara pe multi dintre ei: "El nu mai suceste vorba, ci spune drept in fata daca i s-a pus ceva pe inima".

Intriga este momentul care prezinta un fapt sau o intamplare care declanseaza actiunea.

Nemulțumiri de aceasta comportare a preotului, satenii au intervenit la protopop pentru a-l muta din Butucani pe parintele Trandafir. Acesta a ajuns in satul Saraceni, asezat pe valea Seaca.

In desfasurarea actiunii sunt prezentate in mod gradat faptele si intamplarile care decurg din intriga.

Stabilit aici, preotul a constatat saracia dezolanta a asezarii, dar si lenea grozava a oamenilor, care nu se osteneau sa schimbe situatia, casele erau darapanate, garduri nu existau, inasa-biserica era o cladire, mai mult o ingramadire de trunchiuri putrezite si de barne, prin care sufla vantul si bateau ploile. Inci un preot nu statuse acolo mai mult de trei zile. Parintele Trandafir a inteles de la inceput un lucru: "cum ca in Butucani era mai bine decat in Saraceni. Oamenii aveau cate ceva:

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

iară de unde este poți lua". De aceea, el își propune să schimbe această stare de lucruri și le predica oamenilor în biserică despre binefacerile muncii. Oamenii ascultă, aprobă, iar parintele Trandafir s-a simțit fericit în acea zi când a văzut numărul mare de satenii care au venit la biserică și care îl ascultă "cu atata luare aminte".

În scurt timp, oamenii renunță să mai participe la slujbe. Văzând aceasta, parintele a adoptat altă tactică: a început să meargă pe la casele oamenilor, sfătuindu-i cu voia bună ce și cum să facă, însă tot fără rezultat. Fără să se dea bătut, preotul a recurs la ironie, apoi la batjocură și la ocără, însă tot degeaba. Când trece pe lângă o casă care nu mai avea acoperiș, preotul îi spune stăpanului: "Tare iubesti lumina și sfântul soare"; unei femei cu cămășă nespălată: "Uite mai, dar de când ați început voi să purtați cămășă de postav"; când de un om culcat la soare: "Bun lucru". Oamenii au început să se ferească din calea preotului. După atata "tandalitură", oamenii i-au pus numele "Popa Tanda".

Vremea a trecut și preotul a ajuns la disperare, căci zestrea preotesei se terminase și altă sursă de trai nu mai aveau, iar familia trebuia hrănită și îngrijită.

Împins de nevoi, parintele se apucă de treabă: repară peretele casei, îngrijește curtea, cultivă grădina. Din împletitul nuielilor și vânzarea leșelor scoare un profit bun stărnind mirarea satenilor care îl califică "popa e omul dracului".

Punctul culminant este momentul de maximă tensiune.

Munca a dat în scurt timp roade. Casa preotului era curată și îngrijită, grădina plină de fructe și legume, de zarzavat și porumb. Reușise să-și cumpere cai și trasura. Sarbatoarea Rusalilor a venit cu veselie și daruri pentru toată familia, acum multumită și fericită "preuteasa a început să plângă - nu știu de ce - iar parintele Trandafir era să plângă când a ajuns în biserică". Oamenii l-au admirat pentru cântecul său frumos, încât a rămas vorba: "canta ca popa la rusalii".

Deznodământul marchează sfârșitul acțiunii. Timpul atrecut, iar călătorul care trece pe aceste meleaguri rămâne uimit de situația prosperă a satului, căci exemplul preotului a fost urmat de satenii. Biserica cea nouă are turn scîlpitor, iar preotul locuiește într-o casă mare, nouă și arătoasă. Trei generații trăiesc acum în ea: parintele Trandafir, preoteasa, fiica lor, Mariuca cu sotul ei Coste, preotul cel tânăr, vecinul și tovarășul din copilărie, feciorul lui Marcu Florii Cucului.

Acum, oamenii satului sunt mandrii de preotul cel bătrân, care a rămas "tot verde, vesel și harnic" și pe care îl binecuvăntează cu orice prilej: "tine-l Doamne, la mulți ani, că este omul lui Dumnezeu".

După cum afirmă Ioan Breazu în Popa Tanda, Slavici a vrut să dea și el copia chipului preotului ardelean nu numai așa cum este ci și cum ar trebui să fie. Și a făcut-o cu atata artă încât a introdus în literatura noastră un tip. Adeseori unele personaje literare sau din realitate sunt comparate cu Popa Tanda.